

על עֲלָמוֹ שְׁעִיזָה הוּא הוֹלֵךְ לְמוֹת, וְשֹׁאֲרֵי עֵי אֲחֻזִּית עַד"ש דל"ך צא"ח כולם רמוזים בזה החומר איש יודע ליד, בילד ס"ח איש יודע ליד הוא עד"ש נשאר יו"ד וד' מן ידע כי הוא חסר בתורה ולד"י יו"ד מליד בל"ל דל"י היינו דל"ך כי צ' יודיין עולים במקום קף, ונשאר א"י מאיש אלף היינו ארצה יו"ד היינו כמו ח"צ של ח"שך צירד כי ח"צ עולה יו"ד, והכלל כל האותיות מרומזים להדי' חוץ מכ"ף דכני"ס וח"צ דחש"ך צר"ד שצאו היודיין במקומם, דוק ותשכח.

ויאהב יחזק את עשו. נראה לפרש בטעם שאהב יחזק את עשו ורצקה אהבת את יעקב, בשניצין ג"כ מה הוא זה שערער יעקב לאמור כי הוא הזכור משום שנולד מעיפה ראשונה והלא מדין תורה הכל חלוי בפער רחס, ונ"ל דקיי"ל [יצמות לד.] אין אשה מתעצרת מציאה ראשונה וא"כ א"א לתלות שנולד מעיפה ראשונה שט"כ מעיפה ראשונה לא נולד ולד וע"כ חלוי הכל בפער רחס, ועי' מ"ש בקונטרס דרשות צענין ראובן צכרי ראשית אונן, משא"כ יחזק שהי' עקר ולא הי' ראוי להוליד עד שהעחיר לו הי' ואז מעיפה ראשונה נולד יעקב והוא ראוי להיות הזכור עפי מעשו שהרי לעולם הולכין בישראל אחר הזכר, וכיון שהוא מעיפה ראשונה לזכר אעפ"י שאינו פער רחס נקצב מ"מ צכור הוא, והיינו דקאמר יחזק צא אחיך צמרמה ואמרו צילקוט צחכמת תורתו פי' שיש לו דין ישראל והולכים אחר הזכר לפי ענינו, אך אמרי ציבמות [ס"ה]. דאיתחא קים לה ציורה כחן ולא הזכר, לכן לפי דעת יחזק הצכורה לעשו שהוא פער רחס כי מי יגיד שיעקב נולד מעיפה ראשונה שראוי להזריע, משא"כ רצקה דקים לה ציורה כחן היתה אדעתא שהצכורה ליעקב. והנה היתה מסורה צידם שאותו שישצול צעכ"י גלות ושיעצוד צו צחר הי' ועליו נאמר לאברהם גר יהי זרעך וכל היעודים תלויים צו כאשר האמת כן הוא, וצאשר שנאמר לרצקה ורצ יעצוד לעיר, א"כ הרצ שיעצוד היינו הצכור צו צחר הי', ולדעת יחזק היינו עשו ואם כי לפי ראות עינינו אינו לדיק כיעקב מה צכך האלקים יראה ללצב, ועוד אולי נפקי מני צנין דמעלי והכיפך מיעקב, אצל רצקה יודעת שיעקב הצכור ועליו נאמר ורצ יעצוד לעיר וצו צחר הי'.

ויאהב יחזק את עשו וגר. יראה לפי סדרתו של יחזק שעשו הוא לדיק א"כ אעפ"י כי יעקב יושב אהלים יותר מעשו, מ"מ ס"ל ליחזק כי עשו עשה כר' ישמעאל ואספת דגנך [כצרכות ל"ה:] ונהנה מייגיע כפו יותר מיראת שמים בלא יגיע כפו ע"כ אהבו. וזהו כי ליד צפיו של עשו, פי' עושה לידו לפי עֲלָמוֹ ואינה נהנה משל אחרים וק"ל. [תקס"ג]

החקלאי צעג השדה נהיות חס אינו חריף ברמאות, אמר כאן שיעקב אעפ"י שהיה יושב אהלים מ"מ היה חס, והכיפך צעשו אעפ"י שהיה איש שדה מ"מ היה יודע לצוד ולרמות בליד שצפיו. ויראה לי כי לא טעה יחזק בצדקתו של יעקב שהרי ראהו יושב אהלים, רק עשו הטעה אותו להיותו עוד יותר מדקדק במלות מיעקב ונה ענה על דעתו שיתגדל צביתו מי שחונף בעצודת הי' אשר הוא יותר רע מעצוד הלמים, ומכ"ש שהי' גם עצוד ע"י, ע"כ לראותו אותו יותר מדקדק מיעקב וחשצ לראותו השדה כמו דרך קדמוניו להתצודד בשדה להשיג מושכלות, וגם כי כצדו את אציו יותר מיעקב אולי ס"ל מעשה גדול מחלמוד, וצספ"ק דמגילה [ע"י ע"צ], ולפי חז"ל דגדול ת"ת מכיצוד אצ ואם אצל מסביר חילונה י"ל הכיפוך, מכל זאת היה נראה ליחזק שזה שנאמר לאברהם כי ציחזק יקרא לך זרע ולא כל יחזק שזה נאמר על עשו צכור צו יחקיימו כל צרכת אברהם ויקרא שמו עליו, וצראותו יעקב לדיק גדול מאוד יושב אהלים, וראה דדעתו שזה לא נצרא אלא לזות לה להיות לעזר ולהועיל לעשו לעצודת הי', ואמנם עשו יגדל ממנו וצו יקרא שם הי', שפט יחזק מצדקתו של יעקב כמה רצ חילו של עשו — ומאת הי' היתה זאת כי ע"י היה יחזק שמה ועוב לצ צשעת הצרכה ומלא רלון וחדוה. צראותו ילדיו שניהם לדיקים גמורים, וצאמרו הוה גציר לאחיו וישתחוו לך צני אמך וידע שזה העצד שהוא מוסר לצנו הגדול הוא לדיק ונשגב ראוי גם הוא למה שראוי, איך לא יהי מלא חדוה ורלון, וזאת השמחה גרמה שהמשיך הצרכה ממקומה הראוי ע"י לצור רלון כראוי צשעת צרכה, ואלו היה יחזק יודע שצנו השני ע"י רשע עריץ וסופו אצוד, איך היה מלעטר ומתאנח, ואיך הי' יכול לצרך ולהמשיך רלון שוכני סנה אל יעקב, נמלא רמאותו של עשו ליחזק היא גרמה הצרכה ליעקב, וע"י נאמר וידו אוחזת בעקב עשו, ר"ל ע"י עקבה ורמיה של עשו אוחזת ידו של יעקב, ורצקה ע"י שנאמר לה צנצואה ולאום מלאום יחמץ כשזה קם זה נופל, הצינה לפי מעשה יעקב ומנהגו אם הוא הי' הניתן לעצד לעשו הי' סוצל צעוצ ולא מאמץ ומחצבר נגד עצד הי' עשו, אע"כ נהפוך הוא יעקב הוא צחיר הי' ועשו הוא המחמץ כנגדו, ע"כ ידעה לאהוב את יעקב, ולו יח' נחננו עלילות. [תקס"ג].

אוצר החכמה

איש יודע ליד. עמ"ש ח"ט צאצות גצי עשרה נוסים שנעשו לאצותיו צמארים, מ"ש שהסי' דל"ך עד"ש צאח"צ מגיע לעשו שהוא עד"ש צאמת ע"ש, והאמת שאומחו גם הוא עתידה להענש ציו"ד מכות, והנה צ' אחרונה של צאח"צ שהוא צכורות וצו ענין פרשה הלו שזוכה עשו צמכת צכורות והעיד

או מצעליהן, אך באותו יום צעל נערה המאורסה, ואלו לא מת אלא"ה באותו היום, ע"כ לא ימות עד לשנה אחרת באותו היום שהקצ"ה ממלא שנותיהם של לדיקים מיום ליום, וזינו לזינו ילדה אותה נערה המאורסה ואגלחי מלתא למפרע שכבר משנעשה בן י"ג שנים היה גדול וכבר מאז ילא לח"ר, ע"י יצמות פ"א ע"א, ע"כ מת אלא"ה באותו היום. [ע"י לעיל ד"ה באדרת שער].

על כן קרא שמו אדום. צביאחו לעולם היה ראוי לקרותו אדמוני, או אדרת שער, אלא שאין דרך לקבוע שם על חילוניות בדבר אלא על פנימיותו וחכליתו והאדמוניות ושערות מורים על חוכיותו שהוא גבר עשוי וגמור, ע"כ קראו שמו על עולמותו עשו כפירש"י אדם עשוי וגמור, אך מעשיו ופעולותיו לא כן שהוא חינו מביע אל אחרית דבר בראשיתו, ואוכל צה"י ויורש גהינם, וכן עשה במכירת בכורתו לא הביע אלא לשבור רעצונו ולא הביע אל הצרכות העמומות בצבורה, ומשום כן נמי קרא החציל אדום כפי לבשו, ולא הביע צמח הקנקן עדשים או מין אחר, אז נקרא גם שמו אדום על לבשו שהוא אדום ולא חכליתו שהוא עשוי וגמור, כי באמת חינו גמור והוא חסר מכל טוב, וחינו דכתיב [ל"ו א'] עש"י הו"א אדום, וק"ל. [זה והקודם משנת תקפ"ו].

מכרה ביום את בכרתו ל"י. יל"ד לשון ביום, גם מה שמרומז אית בכרתו ל"י ר"ת אצ"ל שהיה ביום אצלו של מיתת אברהם כידוע מה ענין שרמז לבאן ולא בתחלת עדשים, אולי י"ל לפי מה דקו"ל צפ"ק צ"מ [י"ז:] דקטן חין לו יד וחיייה ומסיק ר' יוחנן לא קטן קטן ממש אלא גדול הסומך על שולחן אציו זהו קטן, א"כ מאין היה ליעקב ליקח הבכורה הלא היה סמוך על שולחן יחמק אציו וכל אשר לו לאציו והעדשים שקנה זהם הבכורה של אציו היו ומאין לו לקנות הבכורה, וי"ל דקו"ל [מו"ק כ"ז:] דסעודה הכראה של אצל הוא משל אחרים, וא"כ מי הכרה את יחמק ביום אצלו, וע"כ י"ל שהקנה ליעקב עדשים שלא יהיה לו רשות זהם כדי שיכול להברותו, וא"כ מהם קנה יעקב את הבכורה, וזהו מכרה ביום הזה דוקא ולא ביום אחר כי אז לא יהיה לי לקנות בשום אופן, ולכן ר"ת אצ"ל ע"י האצילות [קנה הבכורה]. וזהו כוונת המדרש העדשים יש זהם אצלות ויש זהם שמחה אצילות של אברהם ושמחה קניית הבכורה ליעקב, ותמה היפ"ת דאין השמחה מהעדשים דא"י היה תצטיל אחר היה מלעיטו לעשו גם הוא, והא"ש שהשמחה מהעדשים דוקא מפני שהכרה זהם יחמק בדרך האצל שאוכל עדשים דוקא, ואותן לצד היה של יעקב כנ"ל.

ויאהב יחמק את עשו. י"ל גם אברהם הרע צעיניו לגרש את ישמעאל, כי היה סבור שצרכתו יתקיים ציטמאל אשר אמר לו ה' כי זרעך הוא, אבל יחמק הוא צעל הצרית עולמו כדכתיב ואת צריתי אקים את יחמק ומה צינו לבין אברהם, והוא חינו צריך לזכות אברהם, ואמר הקצ"ה לא כן כי ציחמק יקרא לך זרע שיחקיים זו צרכתך, ומדידע יחמק שא"ל הקצ"ה ציחמק ולא כל יחמק סבור שהכוונה על עשו, אבל יעקב חינו צריך כי הוא צעלמו כמו אברהם ויחמק, ואמנם כוונת מחשבות הקצ"ה לעוצת ישראל שיחלש הצרכה מאברהם ליחמק וממנו ליעקב וממנו לזינו חוט המשולש כדפירש"י צפסוק יעקב חצל נחלתו [דברים ל"ז], כחצל המשולש משלשה חוטין ולא ימוש לעולם ממנו צרית אצות, אעפ"י שכל א' כדאי לעלמו כדפירש"י צפסוק [ויקרא כ"ו] וזכרתי את צריתי יעקב ואת צריתי יחמק ואת צריתי אברהם שכל א' צפ"ע כדאי להגן. וזה פי' הפסוק בהפטרות אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם צמה אהבתנו הלא את עשו ליעקב ואהב את יעקב, פי' וע"י אהבתי ליעקב צעלמו, ה"י ראוי לצדך את עשו שיזכה צכות אצות ואפ"ה ואת עשו שנאחתי ואשים הרי"ו שממה הרי"ו חינו זכות אצות שלו כי האצות נקראו הרים, ומסיים יגד"ל ה' מעל לגבול ישראל, פי' יגד"ל מלשון גדי"ל ופתיל שיהי חצל מגדול משלשה חוטין כנ"ל. [תקפ"ו].

מנצח החכמה
1234567
ח"ח

ויאהב יחמק את עשו וגו' ורצקה אוהבת את יעקב. י"ל צעצע הענין כי היה לפלא צעיני יחמק שלא ראה צנית אציו נער קטן מתחזק והולך השדה ללוד ליד והוא ה"י סבור שגם לדיק הוא א"כ ה"י צעיניו לפלא ויאהבהו, משא"כ יעקב לא היה לפלא צעיניו כי כן ארחות כל צית אצותיו מעולם, וההפך צרקה שהיה לפלא מה שלא הורגלה צנית אציה נער קטן יושב אהל צה"מ מעוטף צלילית ומעוטר בחפילין כיעקב ע"כ אהבה אותו, אבל כעין עשו כבר ראתה אחיה לבן ומשפחתו. [תקי"ד].

ויזד יעקב, פירש"י שמח אברהם כדי שלא יראה עשו ויאל לח"ר, והקשו החוס' על התורה הא כבר ילא לח"ר צ' שנים קודם, משיגדלו הנערים שהוא בן י"ג, ואלא"ה מת כשהיה עשו בן ע"ו. וי"ל דיל"ד משאחז"ל [צ"ז ע"ז:] ה' עזירות עבר באותו היום, שצעל נערה המאורסה א' מהם וק' מאי אולמיי דהאי יומא כבר משנעשה בן י"ג ה"י ליד ואחז"ל [צ"ר ס"ה] שזד נשים מתחת צעליהם. וי"ל שהרי נולד כלו באדרת שער ולא ניכרים זו סימני גדלות ע"י צ' שערות צשנת י"ג והיו סצורים עדיין הוא קטן, אמנם צנים הרי הן כסימנים וכל זמן שזד נשים מתחת צעליהן לא היו יודעות אם הצנים ממנו

מכרה כיום וגו'. יראה כי עיקר קניית הככורה
 היה משום מערת המכפלה, כהיות כי ידע
 אחרי קבורת יחזק ורצקה לא ישאר בו מקום זולת
 לזוג א' ויהי לו להככור זה פי שנים, והפשוט ימכור
 חלקו המעט להככור שיש לו מרובה ממנו, לכן קנה
 ממנו הככורה, וידוע כי אז אחז בולמוס לעשו והי'
 מסוכן למות ד' ע"כ אמר מכרה כיום כחילו כחיב
 כהיום, פי כשיגיע לך יום כהיום הזה היינו יום
 מיתתך אותו מעלה שחיה אז להככורה אותו תמכור
 לו, והיינו חלקו בקצרת אבותיו. — וה"ל השצעה
 לי כיום, שהוא שצועת האלה בדרך הראשונים. כה
 יעשה לך חלקים וכה יוסיף [ש"ל ג' י"ז], ה"ל
 נשבע אם יערער על הככורה אותו כיום יהיה לו
 כהיום ההוא שהוא מסוכן למות. ויראה משו"ה
 הרגו חושים צנאו לערער על קבורת יעקב אצו
 ע"ה כי עיקר ערעורו היה על חלק בכורתו כאשר
 ציאתי במקום אחר צעם מורי הגאון בעל הפלאה
 נ"י [פי' בפניו פ' ויחי ד"ה שמה קברו], ע"כ הרגו
 כאשר נשבע וקבל על עצמו וק"ל. [תק"ס].
 ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי, ברבה
 ח"ל זין לי חד יומא מן יומא דידך אמר ר'
 אחא כל מי שידוע לחשוב ימי הגלות ימלא שיום
 א' ישב יעקב צילו של עשו בשלוה ע"כ ע"ש, ואין
 אחז יודע עד מה. אמנם כבר הזכרתי בדברי כמה
 פעמים חשבון אחרי נמכר וא"כ ימי הגלות מן
 חורבן בית שני, עד אחרי נמכר יעלה חלק תשמ"צ
 שנה, ובשנת אל"ף המגן יהיה תלוי עליו כל שלטי
 הגבורים, והוא גמטריי כבר צמלואו בי"ח כ"ף
 רי"ש ה). ודע כי אותיות ר"צ מאותיות בכ"ר כבר
 הי' לעשו אחיזה בהם, כי הוא מסערה דרשות הרצים
 ומדכ"ד נקרא ר"צ להושיע, ע"כ אמר עשו יש לי
 רב, אמנם הכ"ף שצאותיות כבר ע"ז נאצק השר
 עם יעקב ותקע כ"ף ירך יעקב והבן אומרו ותקע
 כף וק"ל. — וראה כי ממשלת ישראל צבית ראשון
 תח"ן שנה הוא קרוב לחזיו של ימי גלות הנ"ל

אוצר החכמה
 1234567

שער יוסף

ככה הוא, דכ"מ שנאמר אחרי מופלג [רש"י בראשית ט"ו]
 וגלל בן האות השני אחרי אותיות מנמכ"ר באי בחשבון,
 אחר ג' עי"ן, אחר מ' סמ"ך, אחר כ' מ"ם, ואחר ר'
 תי"ו, ס"ה עולה תק"ע מספר כנשי"ר. והנה מ"ש הח"ס
 דימי הגלות יהי אלף תשמ"ב, הוא פשוט, דחורבן בית
 שני היה ג"א תתכ"ח, ממילא עד ה'תק"ע, עולה אלף תשמ"ב.
 ומ"ש הח"ס: ובשנת "אלף המגן" הוא עפ"י חשבון מנצפ"ך,
 ותיבת מגן (כלי ה"ה) שיש גו"ן פשוטה שהי' ז' מאות
 עולה אלף שבע מאות ומ"ג. והגמטריי מתיבת בכ"ר במילואו
 הוא ג"כ עד"ז, פ' פשוטה ח' מאות א"כ כ"ף הוא שמונה
 מאות ועשרים, ועם בית רי"ש, עולה אלף תשמ"ב.

ד) כפי הטור עה"ת מביא שבמדרש יש שתעה בשדה בדרך
 צודי חיות שהולכים ביצרים לצוד וכלה נפשם למות ומצא
 את יעקב בשדה רועה בצאן אביו ועל כן אמר הנה אנכי
 הולך למות שאין כאן מי שישב נפשו אלא הוא וניתא
 גמי שאמר הלעיטני שעיסה נפשו מעיניו הדרך עד שלא
 יכול להשיב ידו אל פיו. [ועי' עמ' קי"א ריש טור ב'.]
 ה) עיי' בדרשות ח"ס ח"ב במאמרים לפסח משנת תק"ס, רש"י
 טור ג' (מדפי הספר) האריך רבינו ג"כ ברמו "אחרי נמכר"
 המקובל לו, שמכיר גם בשו"ת ח"ס ח"ו סי' ס"א, ועי'
 להלן ב' ויחי בסוף ד"ה המלאך מסיים: במספר כנשי"ר
 שהוא אחרי נמכר ע"ש. והנה הרמו על מספר כנשי"ר ה'תק"ע,